

OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENTET

Oppdragsbrev til Gassnova SF

2014

INNHOOLD

1	Innledning	3
2	Formål og hovedoppgaver	3
3	Mål og prioriteringer for 2014	4
3.1	CLIMIT-programmet	4
3.2	CO ₂ -håndteringsprosjekter	5
3.2.1	Teknologisenter for CO ₂ -fangst på Mongstad (TCM DA)	5
3.2.2	Fullskala CO ₂ -håndtering på Mongstad	6
3.2.3	CCS mulighetsstudie – kartlegging og utredning fullskala CO ₂ -håndtering (fangst, transport og lagring)	7
3.3	Rådgivende oppgaver	7
4	Andre forutsetninger og krav	8
4.1	Kommunikasjon og informasjon	8
4.2	Risikostyring	8
4.3	Etiske retningslinjer og samfunnsansvar	9
5	Rapportering og resultatoppfølging	9
5.1	Statsregnskapet	9
5.2	Årsrapport	9
6	Budsjett og fullmakter	10
6.1	Fond for CLIMIT	10
6.2	Kap. 1840 CO ₂ -håndtering	11
6.3	Kap. 4840 CO ₂ -håndtering	12
6.4	Forslag om budsjettendringer og omprioriteringer	12
7	Planer i henhold til § 9 i vedtekter for Gassnova	13
8	Tildeling	13

1 Innledning

Det vises til Prop. 1 S (2013-2014) fra Olje- og energidepartementet (OED), Prop. 1 S Tillegg 1 (2013-2014) og og Innst. 9 S (2013-2014). OED har utarbeidet oppdragsbrev som gir de økonomiske rammene for Gassnova i 2014 og en nærmere beskrivelse av mål, prioriteringer og rapporteringskrav.

Eierstyringen mellom OED og Gassnova består av faste møter og følgende hoveddokumenter:

- Departementets årlige budsjettproposisjon
- Departementets årlige oppdragsbrev
- Vedtekter for Gassnova SF
- Årsrapporter fra Gassnova SF

Et hovedprinsipp er at det skal tilstrebes gjennomgående konsistens mellom de ulike hoveddokumentene. Konkret betyr det at dokumentene skal inneholde samme hovedelementer. Styringsdialogens karakter forutsetter at OEDs styringssignaler i hovedsak skal være stabile over tid, justert for nødvendige årlige variasjoner.

2 Formål og hovedoppgaver

Gassnovas formål og hovedoppgaver er:

1. Forvalte statens interesser knyttet til CO₂-håndtering og gjennomføre de prosjektene som foretaksmøtet bestemmer.
2. Gi råd til OED i spørsmål vedrørende CO₂-håndtering.
3. Bidra til teknologiutvikling og kompetanseoppbygging gjennom konkrete CO₂-håndteringsprosjekter og gjennomføring av CLIMIT-programmet.

Foretaksmøtet har besluttet at Gassnova skal forvalte statens interesser i følgende CO₂-håndteringsprosjekter:

- a. Teknologisenter for CO₂-fangst på Mongstad (TCM).
- b. Fullskala CO₂-fangst på Kårstø.

I tillegg er det i foretaksmøte besluttet at Gassnova skal ivareta statens interesser under Steg 2 Utviklingsavtalen knyttet til fullskala CO₂-fangst på Mongstad. Dette arbeidet omfatter i 2014 avviklingen av planleggingsarbeidet, jf. Prop. 1 S (2013-2014). Regjeringen har vedtatt at det skal etableres en strategi for arbeidet med CO₂-håndtering. Gassnova er statens rådgiver i CO₂-håndteringsspørsmål og vil ha en viktig rådgivende oppgave i arbeidet med strategien. Det er viktig at Gassnova ellers er i stand til raskt å kunne bistå OED med råd eller utføre oppgaver knyttet til formålene og prosjektene foretaket skal følge opp. Når det gjelder fullskala CO₂-håndtering på Kårstø er det besluttet å stanse arbeidet med planleggingen av et fangstanlegg til man har et klarere bilde av driftsmønsteret ved gasskraftverket, jf. Prop. 1 S (2009-2010).

Det vises til Prop. 1 S (2013-2014), Prop. 1 S Tillegg 1 (2013-2014) og Innst. 9 S (2013-2014). Det vises for øvrig til St.prp. nr. 49 (2006-2007) om samarbeid om håndtering av CO₂ på Mongstad, jf. Innst. S. nr. 205 (2006-2007), St.prp. nr. 38 (2008-2009) om investering i teknologisenter for CO₂-håndtering på Mongstad og Meld. St. 9 (2010-2011) Fullskala CO₂-håndtering, jf. Innst. 295 S (2010-2011).

3 Mål og prioriteringer for 2014

Satsingen på utvikling og realisering av teknologier for fangst, transport og lagring av CO₂ er en sentral del av regjeringens energi- og klimapolitikk. Det er et mål at satsingen bidrar til at kostnadene knyttet til CO₂-håndtering reduseres og at teknologier for fangst og lagring av CO₂ får bred anvendelse.

Regjeringens ambisjoner for fullskala CO₂-håndtering er beskrevet i vedtak XIX i Innst. 9 S (2013-2014) ”*Stortinget samtykker i ambisjonen om å realisere minst ett fullskalaanlegg for fangst og lagring av CO₂ innen 2020*”.

3.1 CLIMIT-programmet

Gjennom vedtektene for Gassnova SF og vedtektene for Fond for CLIMIT, er Gassnova gitt oppgaven med å forvalte midlene fra Fond for CLIMIT. Rammer for bruken av midlene fra Fond for CLIMIT er nedfelt i fondets vedtekter og Regelverk for Gassnovas forvaltning av midlene fra Fond for CLIMIT, jf. vedlegg 2 og 3.

Mål og aktiviteter

Gassnova skal gjennom sitt ansvar for demonstrasjonsdelen av CLIMIT støtte teknologi-utvikling for kostnadseffektive og fremtidsrettede løsninger for CO₂-håndtering. Dette omfatter mer kostnads- og energieffektiv CO₂-fangst, transport av CO₂ og langtidslagring av CO₂ i form av enten injeksjon, deponering eller andre bruksområder. Det skal også legges vekt på å finne muligheter for fremtidig industrialisering og verdiskaping i norsk industri.

Programmets mål er å akselerere kommersialisering av CO₂-håndtering gjennom økonomisk stimulering av forskning, utvikling og demonstrasjon.

Dette omfatter:

- ☒ CO₂-fangst før, under, eller etter kraftproduksjonen, eller CO₂-fangst fra industrielle prosesser
- ☒ Kompresjon av CO₂
- ☒ Transport av CO₂
- ☒ Langtidslagring av CO₂ gjennom deponering eller andre bruksområder
- ☒ CO₂-håndtering av industriutslipp (herunder prosessindustri, petrokjemisk industri, samt konvertering av biomasse)

I sin programplan for 2013-2020 har CLIMITs programstyre definert effektmål og resultatmål for CLIMIT:

Effektmål – CLIMIT skal bidra til:

- ☒ lavere kostnader og tidlig internasjonal realisering av CO₂-håndtering
- ☒ CO₂-håndtering ved norske foretak
- ☒ realisering av lagringspotensial i Nordsjøen

Resultatmål – Prosjekter støttet av CLIMIT skal bidra til:

- ☒ Kunnskap og kompetanse for å lukke teknologiske gap og øke sikkerheten
- ☒ Banebrytende teknologier og tjenestekonsepter med internasjonalt potensial

Føringer

OED legger til grunn at innenfor rammen av foretakets budsjett og totale oppdragsmengde skal Gassnova sette av tilstrekkelige administrative ressurser til et sekretariat for å følge opp arbeidet med demonstrasjonsdelen av CLIMIT. Sekretariat for CLIMIT består av fagpersoner fra Gassnova SF og Forskningsrådet. Forskningsrådets deltagelse i sekretariatet dekkes økonomisk av Forskningsrådet. Gassnova SF konstituerer en leder for sekretariatet. Sekretariatet og dets leder rapporterer til CLIMITs programstyre i saker vedrørende CLIMIT-programmet. Sekretariatet lager forslag til programplaner og utarbeider innstillinger om støtte til prosjekter som søker CLIMIT om midler. Programstyret fattar vedtak om støtte til prosjekter.

Gjennom sekretariatsfunksjonen for CLIMIT, forutsettes Gassnova å benytte en aktiv arbeidsform, og skal i tillegg til å behandle søknader om støtte til tiltak ta nødvendige initiativer, igangsette prosesser og kartlegge behov knyttet til utviklingen av teknologier for fangst, transport og lagring av CO₂ fra fossil kraftproduksjon og industriutslipp. Ved utsettelse av oppdrag gjelder statens regelverk for offentlige anskaffelser som bygger på hovedprinsippet om konkurranse.

OED legger til grunn at Forskningsrådet, NVE, Enova og Gassnova kostnadsfritt skal kunne få innsyn i, og eventuelt delta i, hverandres programmer og prosjekter som finansieres med tildelinger fra OED. Det forutsettes at partene selv avklarer nærmere hvilke programmer og prosjekter dette kan gjelde og på hvilken måte dette skal foregå.

Kunnskap om miljøeffekter ved CO₂-håndtering skal stilles til rådighet for relevante myndighetsorganer og Gassnova.

3.2 CO₂-håndteringsprosjekter

Overordnede føringer og krav

Gassnova skal:

- ☞ Sikre forsvarlig kostnadskontroll av prosjektene på vegne av staten.
- ☞ Sikre at anskaffelser til alle prosjekter der foretaket har prosjektansvar følger regler om offentlige anskaffelser.
- ☞ Legge til rette for at statens deltakelse i CO₂-håndteringsprosjekter kan nyttiggjøres best mulig, blant annet gjennom kunnskapsspredning.
- ☞ I alle prosjekter rapportere om status og legge fram oppdatert arbeidsprogram og kostnadsanslag for OED i henhold til omforent rapporteringsplan og oppdragsbrev.

3.2.1 Teknologisenter for CO₂-fangst på Mongstad (TCM DA)

Mål

Teknologisenteret for CO₂-fangst på Mongstad er etablert med mål om å skape en arena for langsiktig og målrettet utvikling, testing og kvalifisering av teknologi for CO₂-fangst, jf. Meld. St. 21 (2011–2012) Norsk klimapolitikk og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013-2014). Det er også et mål å bidra til internasjonal spredning av disse erfaringene, slik at kostnader og risiko for fullskala CO₂-fangst kan reduseres, jf. St.prp. nr. 38 (2008-2009) og Innst. S. nr. 206 (2008-2009), Prop. 1 S (2013-2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013-2014). For øvrig gjelder følgende mål for Gassnovas arbeid med TCM i 2014:

- ☞ Gjennom teknologisenteret skal det vinnes praktisk erfaring med fangstteknologier knyttet til design, oppskalering og drift av store CO₂-fangstanlegg.

- ☞ Gassnova skal legge til rette for at statens deltakelse i teknologisenteret kan nyttiggjøres best mulig blant annet gjennom kunnskapsspredning og teknologiutbredelse, slik at kostnader og risiko for fullskala CO₂-fangst kan reduseres.
- ☞ Det skal legges til rette for en langsiktig og god utnyttelse av anleggene og den etablerte infrastrukturen ved at nye samarbeidspartnere knytter seg til teknologisenteret for å teste alternative teknologier. I 2014 vil dette særlig gjelde planlegging og prosjektering.
- ☞ Gassnova skal arbeide for å rekruttere nye brukere (teknologileverandører) til TCM
- ☞ Gassnova skal arbeide for økt industriell deltagelse, herunder rekruttering av nye eiere til TCM DA.

Prioritering og føringer for 2014

Partnerne i TCM DA har etablert en strategi for anleggets fremtidige bruk. Gassnova skal bidra til å realisere TCM DA sin strategi for videreutvikling av teknologisenteret. Oppfølging av strategiarbeidet, reduksjon av driftskostnader, rekruttering av nye brukere og eventuelle andre samarbeidspartnere, vil være viktig i 2014. Før eventuelle avtaler med nye deltakere inngås, skal betingelser avklares og avtaleutkast forelegges OED, jf. brev av 1. juli 2013 til Gassnova. Videre skal Gassnova holde OED orientert om foretakets arbeid med beslutningsgrunnlag for økt industriell deltakelse. Industrielle selskapers deltakelse i TCM skal bidra til å sikre teknologisenteret industriell og teknologisk kompetanse, samt tilføre kunnskap og erfaring om gjennomføring av store prosjekter. Rekruttering av nye medeiere i TCM DA skal skje i tråd med regelverket for offentlig støtte, jf. ESAs godkjenning av støtte til teknologiselskapet av juli 2008.

3.2.2 Fullskala CO₂-håndtering på Mongstad

Mål og aktiviteter

Det er besluttet å avslutte planleggingen av fullskala CO₂-håndtering på Mongstad, jf. Prop. 1 S (2013-2014) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2013-2014).

Gassnova skal ivareta og sikre statens interesser i avviklingsarbeidet. Gassnova skal:

- ☞ Bistå OED med råd knyttet til avvikling av planleggingsarbeidet med fullskalaanlegget på Mongstad
- ☞ Bistå OED i arbeidet med å slutføre en avtale som regulerer samarbeidet mellom staten og Statoil i avviklingsfasen.
- ☞ Sikre at leveranser bestemt i avviklingsavtalen mellom OED og Statoil blir gjort tilfredsstillende.
- ☞ Videre skal Gassnova oppsummere erfaringene og resultatene i en egen leveranse.

Føringer

Planleggings- og prosjekteringsarbeidet har fulgt en modell der teknologikvalifiseringen gjennomføres før prosjekteringen knyttet til byggingen av anlegget. Det er viktig å sikre at erfaringer og kunnskap fra prosjektet dokumenteres og systematiseres på en god måte slik at mest mulig av kunnskapen kan benyttes videre. Blant annet skal opparbeidet kunnskap i teknologikvalifiseringsprogrammet dokumenteres.

3.2.3 CCS mulighetsstudie – kartlegging og utredning fullskala CO₂-håndtering (fangst, transport og lagring)

Mål og aktiviteter i 2014

I Meld. St. 9 (2010-2011) Fullskala CO₂-håndtering, ble det varslet at det skal gjennomføres en utredning for å kartlegge og analysere mulighetsrommet for realisering av fullskala CO₂-håndtering i Norge utover Mongstad. Regjeringen har en ambisjon om å realisere minst ett fullskala anlegg for CO₂-fangst og lagring innen 2020. Det skal utarbeides en strategi for hvordan ambisjonen kan nås. Gassnovas videre utredningsarbeid vil sees i sammenheng med dette strategiarbeidet.

- Utredningen skal gi myndighetene et bedre kunnskapsgrunnlag omkring mulige CO₂-håndteringsprosjekter i Norge, inkludert en analyse av hvilke muligheter og utfordringer man står overfor ved etablering av en fullstendig CO₂-håndteringskjede.
- Studien skal kartlegge, analysere og vurdere ulike typer punktutslipp innen både kraftproduksjon og industri.
- Gassnova skal gi en vurdering av nødvendige betingelser for å realisere et lager for et fullskala anlegg innen 2020.

Form og omfang av rapportering skal avklares med Olje- og energidepartementet.

Føringer for 2014

Det vises til vedlegg 4 Mandat for CCS mulighetsstudie av mai 2011. Gassnovas videre arbeid skal ha en bredere tilnærming enn tidligere, jf. Gassnovas statusrapport av 20. desember 2012 "Mulighetsområdet for realisering av fullskala CO₂-håndtering i Norge" og brev fra Olje- og energiministeren 1. november 2013, for å sikre et større tilfang av prosjekter. Dette innbefatter at utslippskilder under 400 000 tonn CO₂ skal inkluderes. Utredningsarbeidet skal blant annet omhandle hva utslippseiere i Norge mener må til for å realisere CO₂-håndtering. Generelle vurderinger vedrørende sannsynligheten for realisering av nye anlegg skal inkluderes.

3.3 Rådgivende oppgaver

Gassnova skal fungere som faglig rådgiver for OED i arbeidet med fangst og lagring av CO₂. Gassnova skal bistå OED i utarbeidelsen av en strategi for CO₂-håndtering. Strategiens hovedformål vil være å vise til tiltak som kan bidra til å utvikle kostnadseffektive teknologier og løsninger for CO₂-håndtering inkludert hvordan ambisjonen om realisering av minst ett fullskalaanlegg for CO₂-håndtering innen 2020 kan nås. Strategien skal omtale hvordan arbeidet med fangst og lagring av CO₂ kan tilpasses ordningen med ekstern kvalitetssikring.

Kunnskap og erfaringer fra arbeidet med fullskala fangst på Mongstad skal systematiseres og det skal legges til rette for at denne kunnskapen blir gjort tilgjengelig for relevante aktører internasjonalt. Det forutsettes at Gassnova holder løpende dialog med andre relevante virksomheter og involverte myndighetsorganer.

Gassnova skal innhente informasjon om pågående CO₂-håndteringsprosjekter i utlandet. Gassnova skal systematisere denne informasjonen for å kunne gi råd til OED om eventuelt engasjement utenfor landets grenser. Gassnova skal ha løpende dialog med OED i dette arbeidet. Arbeidet skal konsentreres om ulike alternativer for norsk bidrag med tilhørende klimamessige gevinster, samt tilhørende risiko.

Det vil også i 2014 være aktuelt at Gassnova, i samråd med OED, arbeider videre med forslag til organisering av eierskap og gjennomføring av transport- og lagring. Gassnova skal også fortsette å bistå OED med å etablere et rammeverk for transport og lagring av CO₂ i tråd med kjente modeller fra petroleumsindustrien.

Gassnova skal bistå OED i arbeidet med ekstern kvalitetssikring (KS) som består av:

- ☞ Kvalitetssikring av konseptvalget (KS1) og
- ☞ kvalitetssikring av kostnadsoverslag og styringsdokumenter før investeringsbeslutningen presenteres for Stortinget (KS2).

4 Andre forutsetninger og krav

4.1 Kommunikasjon og informasjon

Åpen og løpende kontakt mellom Gassnova og OED er en forutsetning for god informasjonsflyt. Det er viktig at det er god gjensidig kunnskap om og kjennskap til forestående hendelser av positiv så vel som negativ art. Det er spesielt viktig at Gassnova i god tid varsler OED om saker som kan bli store, vanskelige eller kontroversielle.

Det forventes at Gassnova nasjonalt og internasjonalt synliggjør oppnådde resultater på sitt område, og på den måten bidrar til økt informasjon og kunnskap om CO₂-håndtering. Det forventes samtidig at Gassnova tar kontakt med OED for avklaring om politisk ledelse i departementet skal være en del av den konkrete synliggjøringen.

4.2 Risikostyring

Gassnovas rapportering om risiko- og vesentlighetsbetraktninger skal identifisere resultatmål som er utsatt for høy risiko (høy sannsynlighet og høye konsekvenser), samt hvilke tiltak som er iverksatt eller vurderes for å avbøte risiko. Risikovurdering og styring på bakgrunn av dette (risikostyring) skal skje innenfor et samlet rammeverk for styring og kontroll. Virksomhetens risikovurdering skal inneholde følgende hovedelementer:

1. Identifikasjon av risiko, dens sannsynlighet og konsekvens knyttet til virksomhetens måloppnåelse. Dette avgjør vesentlighet.
2. Definisjon av risikotoleranse for ikke å nå en bestemt målsetting. Dette skal også si noe om når aktiviteter skal iverksettes for å redusere risiko til et akseptabelt nivå.
3. Identifikasjon av tiltak og kontrollaktiviteter for å redusere risiko innenfor en akseptabel ressursramme.
4. Valg av tiltak og kontrollaktiviteter etter en vurdering av kostnad i forhold til nytte for å sikre en fornuftig ressursallokering.

Det understrekes at dette skal være virksomhetens egne risikovurderinger. Dokumentasjon knyttet til dette kan bli etterspurt blant annet i Eiermøter, og skal også brukes som bakgrunn for innmelding av avvik underveis i året og i rapportering tilbake til OED.

Det bes om en redegjørelse av Gassnovas overordnede risikovurderinger **innen utgangen av januar 2015**. Vi ber om at det redegjøres for hvilke risikoer som vurderes å true måloppnåelsen dersom risikoreduserende tiltak ikke settes i verk og hvilke tiltak og kontrollaktiviteter som er satt i verk for å bringe disse risikoene ned til et akseptabelt nivå. Det bes videre om at det i Eiermøtene redegjøres for eventuelle vesentlige endringer i risikobildet gjennom året. Risikovurderinger bør så langt som mulig relateres til Gassnovas målstruktur.

4.3 Ethiske retningslinjer og samfunnsansvar

Det vises til etiske retningslinjer for statsforvaltningen som er fastsatt og sendt ut til alle statlige virksomheter sammen med PM 16/2005, se for øvrig Kommunal- og moderniseringsdepartementets hjemmeside under regelverk. OED forutsetter at hver enkelt virksomhet har stor oppmerksomhet om etiske forhold knyttet til virksomheten. Ledelsen i den enkelte virksomhet har i den sammenheng en viktig rolle, både som initiativtaker og oppfølger.

OED viser til Meld. St. 13 (2010-2011) Aktivt eierskap – norsk statlig eierskap i en global økonomi, som blant annet omtaler forventninger til selskapenes samfunnsansvar. Det påhviler alle selskaper et ansvar innen samfunnsansvar og å ha dette integrert i virksomheten og strategier. Regjeringen forventer at de statlige eide selskapene og foretakene arbeider systematisk innen samfunnsansvar. Gassnova bes om å rapportere om selskapets arbeid med samfunnsansvar i henhold til forventningene som er omtalt i stortingsmeldingen. OED legger opp til at Gassnova kan benytte seg av ”følg eller forklar”-prinsippet slik at rapporteringen tilpasses selskapets virksomhet.

5 Rapportering og resultatoppfølging

Frister for rapportering og datoer for møter i 2014 følger i vedlegg 5.

5.1 Statsregnskapet

Det skal avgis månedlige likvidrapporter for Fond for CLIMIT som inneholder bokførte inntekter og utgifter etter kontantprinsippet til det sentrale statsregnskapet.

Likvidrapporten skal senest være DFØ i hende den femtende i påfølgende måned, jf. vedlegg 6. Kopi skal sendes til OED. Presiseringer om rapporteringens innhold og form finnes i Bestemmelser om økonomistyring i staten, pkt. 3.6.2 Rapportering til statsregnskapet for statlige fond.

5.2 Årsrapport

Gassnova SF skal innen **utgangen av mars 2015** oversende årsrapporter for 2014.

Gassnova SF

Årsrapporten skal redegjøre for hvordan tilskuddet til Gassnova SF (kap. 1840, post 70) er benyttet. Årsrapporten skal omfatte hvilke aktiviteter som er gjennomført og hvilke resultater som er oppnådd. Rapporteringen skal inneholde et revisorbekreftet årsregnskap og balanse med noteopplysninger. I tillegg skal den inneholde forklaring på ikke uvesentlige avvik mellom budsjett- og regnskapstall, og på resultater i henhold til krav og mål som er fastsatt i tildelingsbrevet.

Særskilte krav

Det skal utarbeides en særskilt prosjektrekskap for øremerkede midler under kap. 1840, post 70:

- ☒ Fullskala CO₂-håndtering på Mongstad - engasjementsoppfølging
- ☒ TCM - engasjementsoppfølging
- ☒ CCS Mulighetsstudie

Det skal gis en status og oversikt over ressursbruken så langt i prosjektperioden sammenstilt med budsjett og plan.

Fond for CLIMIT

Gassnova skal i årsrapporten for Fond for CLIMIT redegjøre for bruken av tildelte midler og oppnådde resultater. Det skal fremgå i hvilken utstrekning det arbeidet som er utført og de prioriteringer som er gjort, har bidratt til å realisere de målene som er gitt for 2014. Det skal gis et oppsummerende sammendrag av resultatoppnåelsen under hvert enkelt hovedmål. Årsrapporten vil danne grunnlag for arbeidet med resultatrapporten i fagproposisjonen.

Rapporteringene skal inneholde revisorbekreftet årsregnskap og balanse med noteopplysninger. Årsregnskapet skal utarbeides i tråd med Bestemmelsene til økonomireglementet for staten pkt 3.6.1.

Gassnova er ansvarlig for oppfølging, kontroll og rapportering i tråd med oppdragsbrev. Videre er Gassnova SF ansvarlig for å etablere tilfredsstillende intern kontroll, herunder systemer, rutiner og tiltak som har innebygd intern kontroll, som er tilpasset risiko og vesentlighet.

6 Budsjett og fullmakter

Statsbudsjettet for 2014 på Olje- og energidepartementets område ble vedtatt av Stortinget 12. desember 2013. For Gassnova er det fattet budsjettvedtak på kap. 1840.

Gassnova har ansvar for å planlegge virksomheten i 2014 slik at mål og resultatkrav oppnås innenfor de budsjettmessige rammene som er gitt i dette brevet, jf. § 9 i Reglement for økonomistyring i staten og pkt. 2 i Bestemmelser om økonomistyring i staten. Departementet understreker samtidig at det ikke må pådras utgifter uten at det er budsjettmessig dekning.

I henhold til § 12 i lov om Riksrevisjonen av 7. mai 2004, har Riksrevisjonen rett til å kreve informasjon, innsyn og kontroll med at midlene nyttes i samsvar med forutsetningene.

Gassnova skal sørge for en effektiv organisering og bruk av virkemidler som gir god ressursbruk.

6.1 Fond for CLIMIT

Budsjettert ramme for Fond for CLIMIT som stilles til disposisjon for Gassnova i 2014 er som følger:

	Kroner
A Inngående balanse i Fond for CLIMIT per 1.1.2014	384 061 000
B Overføring til Fond fra CLIMIT	95 000 000
<i>Sum</i>	479 061 000
C Forpliktelser ved utgangen av 2013	-310 096 000
D Budsjettert disponibel ramme for Fond for CLIMIT for 2014	168 965 000

Ad. punkt A: Fond for CLIMITs samlede midler, inntående på fondets konto i Norges Bank, per 1.1.2014.

Ad. punkt B: Andel av bevilgning under kap. 1840, post 50 overføres til Fond for CLIMIT.

Ad. punkt C: Forpliktelser som er pådratt i 2013 eller tidligere og som skal dekkes i 2014 eller senere år.

Ad. punkt D: Gassnova gis fullmakt til å pådra forpliktelser for Fond for CLIMIT innenfor ovennevnte disponible ramme. Det understrekes at utbetalingen av midler må holdes innenfor disponible midler på fondet.

6.2 Kap. 1840 CO₂-håndtering

Post	Betegnelse	Beløp
70	Gassnova SF, <i>kan overføres</i>	154 300 000
	<i>Administrasjonstilskudd</i>	96 300 000
	<i>Fullskala CO₂-håndtering på Mongstad - engasjementsoppfølging</i>	3 000 000
	<i>TCM - engasjementsoppfølging</i>	17 000 000
	<i>CCS mulighetsstudie</i>	38 000 000
71	Forskningstjenester, TCM DA, <i>kan overføres</i>	1 877 000 000

Eventuell omprioritering mellom tiltakene under kap. 1840, post 70 må meldes OED løpende, og senest **innen 5. januar 2015**.

Post 70 Gassnova SF

Tilskuddet skal benyttes til Gassnovas formål og oppgaver, herunder deltakelse og ivaretagelse av statens interesser i prosjektene som foretaksmøtet bestemmer. Dette inkluderer investeringer, øvrige utgifter til egen organisasjon og eksterne tjenester til driften av Gassnova. Tilskuddet inkluderer merverdiavgift.

Gassnova bestemmer selv om oppsamlet driftsoverskudd skal fordeles til spesifiserte avsetninger, for eksempel til å dekke fremtidige underskudd til investeringer og lignende. Oppsamlede midler skal ikke tilbakeføres til staten.

Av tilskuddet under post 70 skal minst 58 mill. kroner benyttes til engasjementsoppfølging (Fullskala CO₂-håndtering på Mongstad og TCM) og CCS Mulighetsstudien i 2014. Det skal leveres en særskilt oversikt over bruken av disse midlene, jf. punkt 5.2.

Det bes om at Gassnova fakturerer OED månedlig for de tjenestene Gassnova utfører for departementet. I tillegg kan Gassnova fakturere for de tjenester som foretaket yter for TCM DA.

I henhold til St.prp. nr. 49 (2006-2007), skal organiseringen av statens deltakelse i CO₂-håndteringsprosjektene ta utgangspunkt i at staten skal være i stand til å ivareta sine interesser og oppgaver på en hensiktsmessig og effektiv måte. OED legger vekt på at Gassnova er organisert på en måte som sikrer ivaretagelse og oppbygging av foretakets kompetanse og erfaring fra prosjekter der Gassnova forvalter og sikrer statens interesser. Det er en viktig oppgave å sikre at hensynet til forsvarlig kostnadskontroll på vegne av staten ivaretas.

Fullmakter

Gassnova gis fullmakt til å pådra forpliktelser for inntil 20 mill. kroner utover gitt bevilgning under under kap. 1840, post 70, jf. vedtak VI i Prop. 1 S og Innst. 9 S (2013-2014) for å holde driften stabil og effektiv.

Post 71 Forskningstjenester, TCM DA

TCM DA har inngått individuelle låneavtaler med sine respektive eiere for å finansiere byggingen av anlegget og etableringen av selskapet. Når det gjelder statens deltakelse, er det OED som yter lån og inngår låneavtalene og Gassnova SF som er ansvarlig for å ivareta statens kjøp av tjenester fra selskapet. Det vises i den forbindelse til at Gassnova SF har inngått en egen avtale om kjøp av forskningstjenester fra TCM DA.

Statens betaling i henhold til avtalen for kjøp av forskningstjenester budsjetteres til 1 877 mill. kroner inkludert merverdiavgift i 2014. OED vil forestå utbetalinger på grunnlag av kontantinnkallinger fra Gassnova SF.

Post 72 Lån, TCM DA

For å legge til rette for videreutvikling av de to fangstanleggene på TCM er det bevilget en låneramme på 50 mill. kroner (statens andel) under kap. 1840, post 72 Lån, TCM DA i 2014. OED vil forestå utbetalinger innenfor lånerammen til TCM DA i henhold til inngått låneavtale mellom TCM DA og staten v/OED av 18. desember 2009.

Gassnova skal følge opp og oversende oppdaterte anslag for ovennevnte budsjettposter under kap. 1840 i henhold til rapporteringskravene i vedlegg 5.

6.3 Kap. 4840 CO₂-håndtering

Renter og avdrag, TCM DA

Det budsjetteres med 100 mill. kroner i renteinntekter (post 80) og 1 114 mill. kroner i avdrag (post 86) fra TCM DA i 2014. Gassnova skal følge opp og oversende oppdaterte anslag for renter og avdrag fra TCM DA i henhold til rapporteringskravene i vedlegg 5.

6.4 Forslag om budsjettendringer og omprioriteringer

Eventuelle forslag om budsjettendringer og omprioriteringer i 1. halvår må oversendes innen **3. mars 2014**. Forslagene skal begrunnes og muligheten for inndekning skal vurderes.

Eventuelt klarlagt mindreforbruk eller inntektsendringer skal også rapporteres til departementet med forklaringer innen samme frist. Eventuelle forslag om budsjettendringer og omprioriteringer skal sammenlignes med tildelt ramme. Budsjettene skal være utarbeidet i henhold til kontantprinsippet.

Gassnova SF skal **innen 19. september 2014** rapportere på budsjett- og regnskapstall på kap. 1840, post 71 og 72 og kap. 4840, post 80 og 86 ved utgangen av august og en prognose for resten av året. Vesentlige avvik i forhold til budsjetttrammer og forutsetninger skal forklares. Eventuelle forslag om budsjettendringer og omprioriteringer skal oversendes innen samme dato.

Gassnova SF

Gassnova skal **innen 19. september 2014** oversende foretakets regnskap per 31. august samme år, samt revidert budsjett for 2014. Det oppdaterte budsjettet vil danne grunnlag for vurdering av utbetaling av gjenværende tilskudd i 2014 under kap. 1840, post 70.

7 Planer i henhold til § 9 i vedtekter for Gassnova

I henhold til § 9 i vedtekter for Gassnova skal følgende saker behandles av foretaksmøtet:

- Planer for kommende år, samt perspektiver på mellomlang sikt og vesentlig endring i noen av disse,
- hovedtrekk i budsjetter for kommende år,
- årsberetning, fastsetting av resultatregnskap og balanse, herunder anvendelse av årsoverskudd eller dekning av årsunderskudd og
- ev. saker som antas å ha prinsipielle eller politiske sider av betydning, eller som kan få vesentlige samfunnsøkonomiske eller samfunnsmessige virkninger.

Hovedtrekk i budsjetter skal være i henhold til kontantprinsippet. Gassnova bes utarbeide et plandokument til punkt 1 og 2 som oversendes OED for behandling i foretaksmøtet. Frist for innsendelse av dette dokumentet er **20. april 2014**.

8 Tildeling

Under henvisning til ovennevnte og Reglement for statlig økonomistyring §§ 7 og 8, vil Olje- og energidepartementet med dette meddele at Gassnova SF for 2014 disponerer bevilgninger og gis tilskudd som beskrevet i dette brevet, jf. Stortingets vedtak av 12. desember 2013.

-
- Vedlegg 1: Vedtekter for Gassnova SF
Vedlegg 2: Vedtekter for Fond for CLIMIT
Vedlegg 3: Regelverk for Gassnovas forvaltning av tilskuddet til miljøvennlig teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂
Vedlegg 4: Mandat for CCS mulighetsstudie
Vedlegg 5: Frister for rapportering og datoer for møter i 2014
Vedlegg 6: Rundskriv R-10/2013 Rapportering til statsregnskapet for 2014

Vedtekter for Gassnova SF

§ 1 Foretakets navn

Foretakets navn er Gassnova SF.

§ 2 Formål

Gassnova SF har som formål å forvalte statens interesser knyttet til CO₂-håndtering (teknologiutvikling, fangst, transport, injeksjon, lagring av CO₂), og å gjennomføre de prosjekter som foretaksmøtet bestemmer. Det er en målsetting at foretakets arbeid skal resultere i kostnadsreduksjoner knyttet til CO₂-håndtering.

Gassnova SF skal gi råd til Olje- og energidepartementet i forhold til spørsmål vedrørende CO₂-håndtering.

Gassnova SF skal legge til rette for at statens deltakelse i CO₂-håndteringsprosjekter kan nyttiggjøres best mulig av staten eller statlig eide enheter.

Gassnova SF skal bidra til gjennomføring av "CLIMIT-programmet".

Gassnova SF har ikke erverv til formål.

§ 3 Foretakets forretningskontor

Gassnova SFs forretningskontor er i Porsgrunn kommune.

§ 4 Foretakets eier

Gassnova SF hører inn under Olje- og energidepartementet.

§ 5 Innskuddskapital

Statens innskudd i Gassnova SF er på kr 10 000 000.

§ 6 Styret

Gassnova SF ledes av et styre på minst 3 medlemmer.

Har foretaket flere enn 30 ansatte, kan 2/3 av de ansatte kreve at ett styremedlem og en observatør og vararepresentanter velges av og blant de ansatte.

Har de ansatte styrerepresentasjon, skal styret ha minst 5 medlemmer.

Styremedlemmene tjenestegjør i inntil to år.

§ 7 Signatur

Foretakets firma tegnes av to styremedlemmer i felleskap, hvorav styrets leder er den ene. Styret kan meddele prokura.

§ 8 Foretaksmøte

Ordinært foretaksmøte holdes hvert år innen utgangen av juni måned. Foretaksmøtet holdes i Oslo eller Porsgrunn.

§ 9 Styrets foreleggelsesplikt og foretaksmøtets beslutning

Styret skal forelegge følgende saker for foretaksmøtet:

1. Planer for kommende år, samt perspektiver på mellomlang sikt og vesentlige endringer i noen av disse,
2. hovedtrekk i budsjetter for kommende år,
3. årsberetning, fastsetting av resultatregnskap og balanse, herunder anvendelse av årsoverskudd eller dekning av årsunderskudd,
4. alle saker som må antas å ha prinsipielle eller politiske sider av betydning, eller som kan få vesentlige samfunnsøkonomiske eller samfunnsmessige virkninger.

Styret skal underrette departementet om saker som etter punktene 1.-4. skal forelegges foretaksmøtet. Foretaksmøtet avgjør om det vil ta styrets fremlegg til etterretning eller godkjenne eller endre det.

Dersom styrende organer i et samarbeid hvor Gassnova SF deltar skal avgjøre en sak som omfattes av særlige stemmeregler med rett for foretaket til å avgi stemme etter vedtak i foretaksmøte, skal styret forelegge saken for foretaksmøte før foretaket avgir stemme i saken. Har slike styrende organer fattet vedtak som vil være i strid med vilkår og krav i myndighetsbestemte tillatelser eller norsk politikk innenfor CO₂-håndtering, skal styret forelegge saken for foretaksmøtet.

§ 10 Forholdet til "CLIMIT-programmet"

Gassnova SF skal i fellesskap med Norges forskningsråd utføre sekretariatsfunksjonen for "CLIMIT-programmet". Beslutninger under programmet tas av et programstyre som oppnevnes av Olje- og energidepartementet og Forskningsrådet. Rammer for bruken av midler fra Gassteknologifondet er nedfelt i vedtektene for fondet.

§ 11 Finansiering, regnskap og revisjon

Foretakets drift finansieres over statsbudsjettet. Foretaket har ikke adgang til å oppta lån eller stille garanti uten særskilt fullmakt fra Stortinget.

Avlønning i foretaket baseres på statens lønnsordning inkludert tjenstepensjonsordning.

Regnskap for statens deltakerandeler skal føres i samsvar med økonomireglement for staten som er fastsatt ved Kongelig resolusjon og økonomiinstruks fastsatt av Olje- og energidepartementet.

I forhold til regnskap for statens deltakerandeler, vil reglene om Riksrevisjonens kontroll i Lov om Riksrevisjonen få anvendelse.

§ 12 Lederlønnserklæring

Styret skal utarbeide en erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte. Denne tas inn som en note i årsberetningen. Erklæringen skal ha det innhold som er angitt i allmennaksjelovens § 6-16a, og skal behandles på tilsvarende vis på selskapets ordinære generalforsamling. Det vises til allmennaksjelovens § 5-6 tredje ledd.

Vedlegg 2

Dato: 1. februar 2008 (sist endret januar 2011).

VEDTEKTER FOR FOND FOR CLIMIT – CLIMIT-fondet

§ 1. Formål

CLIMIT-fondets formål er å fremme utvikling og demonstrasjon av miljøvennlige og kostnadseffektive teknologier for fossilt basert kraftproduksjon, herunder fangst og lagring av CO₂. Videre skal fondet bidra til utvikling og demonstrasjon av teknologier for håndtering av CO₂-utslipp generelt fra industrien. Fondet skal være en forutsigbar og langsiktig finansieringskilde for teknologiutvikling gjennom CLIMIT-programmet.

§ 2. Tilhørighet

CLIMIT-fondet hører til under Olje- og energidepartementet.

§ 3. Inntekter

Fondets inntekter består av overføringer fra statsbudsjettet.

§ 4. Fondsplassering

Fondets kapital plasseres på konto i Norges Bank som er knyttet til statens konsern-kontoordning.

§ 5. Anvendelse

Gassnova SF skal i fellesskap med Norges forskningsråd utføre sekretariatsfunksjonen for CLIMIT. Beslutninger under programmet tas av et programstyre som oppnevnes av Olje- og energidepartementet. Fondets kapital skal benyttes til tiltak som samsvarer med fondets formål. Olje og energidepartementet stiller fondets kapital til disposisjon for Gassnova SF.

§ 6. Regnskap

Gassnova SF har ansvar for at det føres et fullstendig og separat regnskap over alle inntekter og utgifter under CLIMIT-fondet, og tilsagn/forpliktelser for fondet, etter

Vedlegg 2

Regelverk for økonomistyring i staten, jf. instruks for Gassnova SFs økonomiforvaltning av CLIMIT og CO₂-håndteringsprosjekter.

Senter for statlig økonomistyring (SSØ) leverer økonomitjenester knyttet til føring av regnskapet for CLIMIT-fondet.

§ 7. Rapportering

Gassnova SF skal hvert år oversende Olje- og energidepartementet strategi og årsrapport for forvaltningen av midlene fra CLIMIT-fondet, herunder underlag knyttet til rapportering til statsregnskapet og kapitalregnskapet.

Gassnova SF plikter å opplyse Olje- og energidepartementet om forhold knyttet til bruk av midler fra CLIMIT-fondet som anses av ekstraordinær karakter og saker av overordnet og prinsipiell betydning.

Olje- og energidepartementet rapporterer årlig til Stortinget om bruken av fondets midler.

§ 8. Vedtekter

Olje- og energidepartementet kan endre vedtektene for CLIMIT-fondet.

§ 9. Ikrafttredelse

Disse vedtekter er fastsatt av Olje- og energidepartementet med virkning fra 1. januar 2008.

**Regelverk for Gassnovas forvaltning av
tilskuddet til miljøvennlig teknologi for fangst,
transport og lagring av CO₂**

Fastsatt av Olje- og energidepartementet november 2012
Sist revidert 18. november 2013

Innhold

I	INNLEDNING	3
1	Bakgrunn	3
II	Tilskuddsordningen	3
2	Generelt	3
3	Mål for tilskuddsordningen	3
4	Rapportering og måloppnåelse	4
III	Tildeling og oppfølging av tilskudd	4
5	Kunngjøring	4
6	Kriterier for tilskudd	5
6.1	Tiltak som kvalifiserer for støtte	5
6.2	Krav til prosjekter som kvalifiserer for støtte	5
6.3	Krav til søkere som kvalifiserer for støtte	6
6.4	Krav til finansiering og støttenivå	6
6.5	Teknologirettigheter	8
7	Tilskudd	8
7.1	Vedtak	8
7.2	Tilskuddsbrev	8
7.3	Registrering av tilsagn m.m.	9
8	Oppfølging av tilskudd	9
8.1	Utbetaling	9
8.2	Tibakebetaling	9
8.3	Oppfølging og kontroll	9
IV	Andre bestemmelser	10
9	Økonomiske rammer for tilskuddsvirksomheten	10
10	Forvaltningslovens bestemmelser	10
11	Evaluerings	10
12	Internkontroll	10

I INNLEDNING

1 Bakgrunn

Gassnova SF (heretter "Gassnova") har i oppgave å forvalte midler bevilget over statsbudsjettets programkategori 1840. Midlene skal brukes til utvikling av miljøvennlige fossilt-fyrte teknologier, herunder spesielt utprøving og demonstrasjon av nye teknologiske løsninger for CO₂-håndtering fra gass- og kullkraft, og industriutslipp, samt annen teknologi knyttet til CO₂-håndtering. Midlene skal forvaltes i nært samarbeid med Norges forskningsråd innenfor rammen av et felles program for miljøvennlig gasskraftteknologi, CLIMIT.

II Tilskuddsordning for utvikling av miljøvennlig teknologi for fangst, transport og lagring av CO₂

2 Generelt

Retningslinjer for etablering og forvaltning av tilskuddsordninger i staten fremgår av kapittel 6 i "Bestemmelser om økonomistyring i staten" (Finansdepartementet 12. desember 2003) og "Reglement for økonomistyring i staten" (Kronprinsreg. res. av 12. desember 2003). Det vises for øvrig til "Veileder om etablering og forvaltning av tilskuddsordninger i staten" utgitt av Finansdepartementet i juni 2004.

Formålet med bestemmelsene er å sikre effektiv og hensiktsmessig utforming og oppfølging av tilskuddsordningen.

Gassnova skal i tilskuddsvirksomheten følge bestemmelsene som er nedfelt i vedtektene, i det årlige tildelingsbrev fra Olje- og energidepartementet, i generelt statlig regelverk, EFTAs overvåkningsorgans retningslinjer for statsstøtte til FoUoI og i dette spesifikke regelverk for tilskuddsordningen. Gassnova kan innføre endringer eller fastsette ytterligere regler for hvordan støtteordningen skal forvaltes. Slike endringer skal skje i samarbeid med Olje- og energidepartementet.

3 Mål for tilskuddsordningen

Innovasjonsvirksomheten skal ved å gi støtte til prosjekter for utprøving og demonstrasjon bidra til å utvikle kostnadseffektive og fremtidsrettede teknologikonsepter for CO₂-håndtering. Dette omfatter kunnskaper og løsninger for:

- CO₂-fangst før, under eller etter kraftproduksjonen
- kompresjon og håndtering av CO₂
- transport av CO₂
- langtidslagring av CO₂ i form av enten injeksjon, deponering eller andre bruksområder
- CO₂-håndtering av industriutslipp (herunder prosessindustri, petrokjemisk industri, samt konvertering av biomasse)

Gassnova skal ha fokus på å delfinansiere prosjekter som vurderes å ha et klart kommersielt potensial og som inneholder en markedsbasert forretningsplan.

4 Rapportering og måloppnåelse

Resultatrapportering skal utformes slik at man kan etterprøve i hvilken grad støtteordningen har bidratt til:

- Kvalifisering av nye tekniske løsninger eller teknologikomponenter
- Kompetanseutvikling i teknologiske og industrielle miljøer
- Kommersialisering av løsninger og kompetanse
- Kostnadsreduksjoner og/eller ytelsesforbedringer i verdikjeden
- Reduksjon av CO₂-utslipp
- Næringsutvikling
- Tilskudd til kraftproduksjon

Tilskuddsordningen er etablert med sikte på en langsiktig satsing. Olje- og energidepartementet har ikke formulert kvantitative resultatkrav til tilskuddsordningen.

III Tildeling og oppfølging av tilskudd

5 Kunngjøring

Kunngjøring av tilskuddsordningen vil skje på innovasjonsprogrammets hjemmeside www.climit.no, via Gassnovas hjemmeside www.gassnova.no og via Norges forskningsråds hjemmeside <http://www.forskningsradet.no>.

Tilskuddsordningen er i utgangspunktet ikke beheftet med særskilt søknadsfrist, men Gassnova kan, dersom hensiktsmessig, innføre slike frister ved kunngjøring.

Søknader til CLIMIT-FOU basert på utlysninger i regi av Norges forskningsråd skal sendes elektronisk ved bruk av søknadssystemet i Norges forskningsråd. Søknader til CLIMIT-demo basert på fast utlysning på [climit.no](http://www.climit.no) sendes inn via søknadsportal på [climit.no](http://www.climit.no). Gassnova og Norges forskningsråd vil på basis av søknadens karakter avgjøre om søknadsbehandlingen og prosjektoppfølgning for enkeltprosjekter skal ivaretas av Forskningsrådet eller Gassnova.

Gassnova gjennomfører løpende behandling av søknader fra tidspunkt fastsatt i kunngjøringene. Tildeling av støtte vil finne sted løpende innenfor rammen av gjeldende statsstøtteregelverk, jf. pkt. 6. I større tilskuddssaker vil individuell notifikasjon og forhåndsgodkjennelse fra ESA av støtten være nødvendig.

6 Kriterier for tilskudd

6.1 Tiltak som kvalifiserer for støtte

Støtte fra Gassnova til prosjekter for utvikling av miljøvennlig teknologi for kraftgenerering fra fossile brensler med fangst, transport og lagring av CO₂ kan gis til fem typer prosjekter:

- Teknisk-økonomiske mulighetsstudier der en ny teknologi vurderes enkeltvis eller i en verdikjede med tanke på å belyse teknologiens tekniske og kommersielle potensial
- Støtte til uttesting av teknologi i pilotskala. Dette kan for eksempel være enkeltstående prosessstrinn.
- Støtte til demonstrasjonsanlegg: Forsøk med testing og drift av anlegg i teknisk eller halvindustriell skala der formålet er å ta frem data som kan belyse teknologiens ytelse, driftsoptimalisering, tilgjengelighet og pålitelighet. Det skal belyses tekniske og økonomiske dimensjonerings- og skaleringsdata for investering og drift av fullskala anlegg, samt grunnlag for tilgjengelighets-, pålitelighets- og ytelsesgarantier som stilles av leverandør.
- Utvikling av kommersialiserbare tjenestekonsepter eller metodeverk direkte relatert til CO₂ håndtering og som er nødvendig for å realisere fullskala CO₂ fangst og lagring.
- Mindre bistand til faglig nettverksbygging og kompetansespredning der dette har en klart faglig og internasjonalt forankring.

6.2 Krav til prosjekter som kvalifiserer for støtte

I tildelingen av prosjektstøtte vil det bli stilt strenge krav til teknologienes kommersielle potensial. Med dette menes utsikter til lønnsomhet, markedsmuligheter, forretningskonsept, realisme i forretningsplaner mv. Det markedsmessige potensialet skal være utredet og dokumentert gjennom forskningsarbeid, forstudier og markedsanalyser. Herunder skal det belyses at utviklingen av teknologien kan være lønnsom såvel for leverandør som for bruker, og det skal hensyntas kapital- og driftskostnader.

Prosjekter som støttes i en prototyp- og demonstrasjonsfase skal videre være teknologisk kvalifisert gjennom dokumentasjon av forskning og utviklingsvirksomhet og gode resultater i laboratorieskala. Herunder ligger eksempelvis strømnings tekniske og termodynamiske beregninger, prosessmessige flytskjema, og prosessregulering. Det skal gjøres prosessøkonomiske analyser for å sette teknologien inn i verdikjeden fra fossilt brensel via kraftproduksjon til CO₂-håndtering.

Statsstøtte til FoU skal stimulere foretak til å utføre forskning og utvikling i tillegg til sin daglige virksomhet. Den offentlige støtten skal være utløsende for det omsøkende prosjekt, dvs. bidra til å utvide forskningens omfang i størrelse eller anvendelsesområde eller til en raskere gjennomføring av prosjektet, jf. EFTAs overvåkningsorgans retningslinjer for statsstøtte til FoUoI kap. 6.

Søknaden skal ha prosjektplan med definerte delmål samt suksesskriterier for hver milepæl.

Det skal legges fram komplett prosjektplan med angivelse av ressursbruk og kostnader per milepæl samt rapporteringsplan. Videre må prosjektorganisering og metodeverk for prosjektgjennomføring og kontroll dokumenteres.

Kostnadsplanen skal (der dette er relevant) omfatte bygging av testanlegg eller utrustning, drift, test- og verifikasjonsarbeid inklusive rapportering, samt eventuell nedrigging etter fullført prosjekt.

Det skal foreligge en komplett finansieringsplan, og det skal avklares hvem som bærer risiko for kostnadsoverskridelser samt sikrer fullføringen av prosjektet.

Prosjektet skal i tillegg til finansieringsplanen angi andre potensielle inntektsgivende poster som eksempelvis salg av kraft, varme eller fysiske produkter som blir produsert gjennom forsøksdriften, og eventuelle restverdier som kan realiseres etter prosjektet: Eksempelvis salg av testanlegg eller deler av dette.

Prosjektet må bidra vesentlig til teknologi- og kompetanseutvikling i Norge innenfor CO₂-håndtering.

6.3 Krav til søkere som kvalifiserer for støtte

Prosjektansvarlig (bedrift, forskningsinstitusjon) må være etablert i Norge, og søker må være en ansvarlig juridisk person, formelt registrert i foretaksregister eller tilsvarende i Norge.

Søkere skal dokumentere egen teknisk, finansiell og organisasjonsmessig evne til gjennomføring av prosjektet og til kommersialisering av teknologiene. Det vil bli stilt krav til søkere og prosjektdeltakere med hensyn til evne til gjennomføring og egenfinansiering, herunder hensiktsmessige samarbeidskonstellasjoner som styrker muligheten for markedsintroduksjon. Det vil bli stilt krav til industriell deltakelse fra leverandører og brukere nasjonalt og internasjonalt.

Det skal opplyses om eventuell annen offentlig støtte til omsøkte prosjekt.

Det vil bli benyttet internasjonale nettverk og referanser ved vurderinger av teknologi-konsepter.

Det bør foreligge planer om uavhengig tredjeparts verifikasjon av resultatene som oppnås gjennom prosjektgjennomføring og uttesting.

6.4 Krav til finansiering og støttenivå

Støtten vil bli gitt i samfinansiering med teknologieiere eller andre kilder og vil bli gitt under forutsetning om at prosjektet er fullfinansiert. Gassnova yter sin støtte i form av tilskudd.

Støtte vil kun bli gitt til fremtidig arbeid og kan ikke gis med tilbakevirkende kraft.

Tilskudd, herunder maksimale støttesatser og større enkelttildelinger, skal være innenfor statsstøtteregelverkets rammer.

Tilskudd baseres på budsjett utarbeidet med basis i de til enhver tid gjeldende regler for utregning av timepriser gitt av Norges Forskningsråd.

Statsstøtteregelverket begrenser tillatt støtteintensitet, jf. EFTAs overvåkningsorgans retningslinjer for statsstøtte til FoUoI kap. 5. Som en generell regel må brutto støtteintensitet for industriell forskning ikke overskride 50 prosent av prosjektets støtteberettigede kostnader. Til finansiering av tekniske forundersøkelser som inngår i forberedelsene til industriell forskning eller til utvikling før konkurransestadiet, kan det tildeles støtte på inntil henholdsvis 65 prosent og 40 prosent av kostnadene forbundet med slike undersøkelser. Ved utvikling før konkurransestadiet tillates en brutto støtteintensitet på 25 prosent av de støtteberettigede kostnadene. Det kan tildeles støtte til innovasjon knyttet til organisering og metoder til bruk innen serviceindustri og til innovative klynger i tråd med bestemmelsene i FoUoI retningslinjene kap. 5.5 og 5.8. Det er i visse tilfeller adgang til å heve satsene for tillatt støtteintensitet, for eksempel dersom støttemottager er en SMB. Det vises til retningslinjene for FoUoI kap. 5.1.3, 5.2, 5.5 og 5.8.

Programstyret kan tildele støtte med en støtteintensitet over grensene som er fastsatt i FoUoI-retningslinjene kap. 5. Slik støtte skal hjemles direkte i EØS-avtalen artikkel 61(3) c og krever individuell notifikasjon til ESA.

Tilskudd skal være innenfor rammene av statsstøtteregelverkets rammer for kumulasjon av støtte jf. FoUoI retningslinjene kap. 8. Med kumulasjon av støtte menes tildeling av mer enn én type støtte på et bestemt investeringsprosjekt, dvs. de investeringer i anleggsmidler som er nødvendige for å realisere prosjektet. Kumulasjon av forskjelligstøtte, for eksempel fra ulike støttegivere må ikke medføre at maksimal tillatt støtteintensitet overskrides. Støtten kan ikke kombineres med såkalt *bagatellmessig* støtte til de samme støtteberettigede kostnadene i den grad de maksimalt tillatte grensene for støtteintensitets overskrides.

ESA skal på forhånd informeres og godkjenne tildelinger som for den enkelte støttemottager overskrider følgende grenser:

- 20 millioner EUR til grunnforskning per foretak per prosjekt
- 10 millioner EUR til industriell forskning per foretak per prosjekt
- 7,5 millioner EUR til øvrige prosjekter per foretak per prosjekt
- 5 millioner EUR til innovasjon knyttet til organisering og metoder til bruk innen serviceindustri per prosjekt per foretak
- 5 millioner EUR til innovative klynger per klynge

Tildelinger over disse grensene skal håndteres i samsvar med bestemmelsene i FoUoI retningslinjene kap. 7.

6.5 Teknologirettigheter

Søker skal dokumentere sin rettmessige adgang til teknologi som benyttes eller danner grunnlag for utviklingen.

Søker skal videre fremlegge en plan for eierskap og beskyttelse, herunder patentering, av resultater som fremkommer gjennom prosjektet.

Gassnova skal ikke ha eierskap til resultater som fremkommer.

7 Tilskudd

7.1 Vedtak

Gassnova yter tilskudd til tiltak basert på en skjønnsmessig vurdering av tiltakets art, av søker og av støttebehov. Omfanget av støtten må i tillegg tilfredsstillende statsstøttereguleringen under EØS avtalen, jf. pkt. 6. Støtten vil bli spesifisert i en kontrakt mellom Gassnova og mottaker av støtten.

Tilskudd ytes på betingelse av at støtten benyttes etter nærmere spesifiserte forutsetninger og at oppfyllelsen av disse verifiseres med hensiktsmessige rapporteringskrav. Tilskudd kan utbetales med terminbeløp når prosjektets omfang og varighet gjør dette hensiktsmessig. Utbetaling av terminbeløp gjøres betinget av tilfredsstillende milepel-rapportering av fremdrift, resultater og ressursanvendelse.

Tilskudd kan bli avkortet i mangel av tilfredsstillende rapportering.

Tilskuddsmottaker kan også bli pålagt å tilbakebetale hele eller deler av tilskuddet dersom støtten ikke har blitt anvendt i samsvar med forutsetningene.

7.2 Tilskuddsbrev

Tilsagn om tilskuddsbeløp på grunnlag av innvilget søknad bekreftes med et tilskuddsbrev. Tilskuddsbrev sendes hver enkelt mottaker, eller til en instans som er legitimert til å formidle opplysninger om tilsagn videre. Tilskuddsbrevet med eventuelle vedlegg og Gassnovas kontrakt skal beskrive:

- formål og hva slags tiltak tilskuddet forutsettes benyttet til
- tilskuddsbeløp
- utbetalingsordning (tidspunkt(er), rutiner mv)
- vilkår for bruken av midlene, betingelser/frist for bortfall av tilsagn og eventuell frist for mottakeren til å akseptere vilkårene
- krav til rapportering og oppbevaring av dokumentasjon
- kontrolltiltak som kan bli iverksatt, med henvisning til bevilgningsreglementet § 10, dvs. at det overfor tilskuddsmottakeren tas forbehold om adgang for tilskuddsforvalteren til å føre kontroll med at midlene benyttes etter forutsetningene.

- reaksjonsformer dersom mottaker ikke opptrer i samsvar med forutsetningene for tilskuddet, tilbakebetalingsregler mv.
- forbehold om eventuelt for mye utbetalt tilskudd.

Tilskuddsbrev undertegnes av teknologidirektør i Gassnova.

7.3 Registrering av tilsagn m.m.

Tilsagn om tilskuddsbeløp skal registreres slik at Gassnova har oversikt over inngåtte forpliktelser.

8 Oppfølging av tilskudd

8.1 Utbetaling

Tilskuddsbeløp skal utbetales i henhold til Bestemmelser om økonomistyring i staten art. 6.3.5. Det skal ikke være anledning til å fremskynde utbetalinger, slik at mottakeren kan plassere tilskudd som rentebærende innskudd eller lån for å oppnå inntekter i tillegg til det bevilgede beløpet.

For investeringstiltak som det tar tid å gjennomføre, kan utbetaling skje i flere deler etter hvert som det mottas rapport om fremdriften.

Alle tilskuddsbeløp skal være attestert før utbetaling kan skje. Den som attesterer skal kontrollere at utbetalingsforslaget er i overensstemmelse med vedtaket om tilskuddet (tilskuddsbrevet), og at tilskuddsmottaker har sendt inn påkrevet dokumentasjon eller aksept av vilkår dersom det er stilt krav om det.

Gassnova skal følge bestemmelsene om systemer og rutiner ved utbetaling omtalt i kap. 3. i Bestemmelser om økonomistyring i staten av 12. desember 2003.

8.2 Tilbakebetaling

Gassnova skal etablere innkrevingsrutiner som sikrer tilbakebetaling, dersom en sluttavregning medfører at mottakeren skal tilbakebetale for mye utbetalt beløp. Der det er utbetalt for mye i fast årlig tildeling til et prosjekt som videreføres i etterfølgende år, kan tildelingen for etterfølgende år reduseres med et beløp tilsvarende det som er for mye utbetalt.

Gassnova kan kreve tilbakebetalt forholdsmessig andel av prosjektets finansiering eller gi avkortning av støttebeløp i tilfeller der det er oppstått kostnadsbesparelser i forhold til planene, eller det er realisert uforutsette inntekter til prosjektet.

8.3 Oppfølging og kontroll

Gassnova kan kreve tilleggsdokumentasjon og iverksette tiltak for å verifisere all informasjon som framlegges i forbindelse med søknad om støtte.

I forbindelse med tildeling av støtte vil Gassnova stille krav til rapportering om prosjektets framdrift, resultater og ressursanvendelse. Rapporter fra

tilskuddsmottakere skal gjøre det mulig å vurdere graden av måloppnåelse i forhold til resultatkravene i tilskuddsordningen og prosjektets planer. Gassnova kan iverksette kontrolltiltak for å etterprøve slik rapportering og for å ivareta hensynet til at midlene benyttes etter forutsetningene.

Rapportering fra tilskuddsmottaker kan etter avtale erstattes eller suppleres med informasjon fra andre kilder hvis disse gir relevant og tilfredsstillende informasjon.

Gassnova kan stille krav til attestasjon fra autorisert revisor vedrørende regnskapsmessige forhold eller andre nærmere spesifiserte oppfølgingskriterier.

IV Andre bestemmelser

9 Økonomiske rammer for tilskuddsvirksomheten

Tilsagn om tilskudd vil bli gitt innenfor rammen av Gassnovas budsjett for det aktuelle år, samt i medhold av særskilt tilsagnsfullmakt når det måtte foreligge.

10 Forvaltningslovens bestemmelser

For tilskuddsvirksomheten gjelder forvaltningslovens bestemmelser med visse unntak. For avgjørelser knyttet til tilskuddsvirksomheten gjelder ikke forvaltningslovens regler om begrunnelsesplikt. Slike avgjørelser kan ikke påklages hva gjelder skjønnsutøvelsen. Det vises i denne sammenheng til Kongelig resolusjon av 17. desember 2004 Om opprettelse og fastsettelse av vedtekter og fullmakter for forvaltningsorganet Gassnova, samt forskrift til forvaltningsloven (forvaltningslovforskriften) §§ 21 bokstav f og 30 bokstav e.

11 Evaluering

Tilskuddsvirksomheten vil bli gjenstand for evaluering. Tilskuddsmottakere skal på anmodning fra Gassnova gjøre informasjon tilgjengelig slik at tredjepart kan gjennomføre en uavhengig vurdering av søknadsprosesser, tildeling, oppfølging, resultater samt andre forhold av betydning for evaluering av tilskuddsordningen.

12 Internkontroll

For å sikre korrekt saksbehandling ved tildeling og utbetaling av tilskudd, skal Gassnova ha systemer, rutiner og tiltak som blant annet har til oppgave å forebygge, avdekke og korrigere feil og mangler.

Tiltakene skal bidra til å sikre korrekt:

- registrering av faste data
- søknadsbehandling, herunder dokumentasjon av beregningsresultater
- registrering av gitte tilsagn om tilskudd, navn, beløp, intensitet, sektor, insentiveffekt jf. FoUoI Retningslinjene punkt 164 - 168.
- utbetaling av tilskudd til rett mottaker og til rett tid
- registrering i regnskapet
- behandling av dokumentasjon fra tilskuddsmottaker

**DET KONGELIGE
OLJE- OG ENERGIDEPARTEMENT**

Gassnova SF
Porsgrunn Næringspark
Dokkveien 10
3920 PORSGRUNN

Deres ref

Vår ref
11/00626-2

Dato
11.5.2011

Meld. St. 9 (2010-2011) Fullskala CO₂-håndtering. Mandat for utredning.

Olje- og energidepartementet (OED) viser til Meld. St. 9 (2010-2011) kap. 3.3.7, der det varsles at Gassnova skal gjennomføre et utredningsarbeid om CO₂-håndtering utover prosjektet på Mongstad. OED viser også til møte mellom departementet og Gassnova den 29.4.2011. OED ønsker med dette å presisere mandatet for Gassnovas arbeid.

Mandat

Olje- og energidepartementet (OED) viser til Meld. St. 9 (2010-2011) Fullskala CO₂-håndtering, kap. 3.3.7:

"Gassnova skal gjennomføre et utredningsarbeid hvor hensikten er å bidra til en bred og oppdatert kartlegging av mulighetsområdet for realisering av fullskala CO₂-håndtering utover prosjektet på Mongstad"

Regjeringen er opptatt av å bidra til gode løsninger som både kan dekke verdens energibehov og redusere utslippet av klimagasser. Det er derfor et mål å utvikle og realisere fullskala fangst, transport og lagring av CO₂ på en måte som kan bidra til bred anvendelse av slik teknologi. Departementet ønsker i den forbindelse en grundig kartlegging av muligheten for å realisere CO₂-håndtering i Norge utover prosjektet på Mongstad.

Gassnova er etablert som statsforetak for å følge opp statens roller og interesser i arbeidet med CO₂-håndtering. Departementet ønsker med dette å klargjøre oppdraget

som er varslet i Meld. St. 9 (2010-2011).

For det videre arbeidet med CO₂-håndtering i Norge er det behov for bedre kunnskap om ulike mulige CO₂-håndteringsprosjekter utover Mongstad. Det er ønskelig at ulike typer punktutslipp kartlegges, analyseres og vurderes, og at disse omfatter utslipp fra eksisterende og eventuelt nye anlegg innen kraftproduksjon og industri.

Departementet ønsker at utredningen identifiserer og analyserer hvilke muligheter og utfordringer man står overfor ved etablering av en fullstendig CO₂-håndteringskjede for fullskala CO₂-håndtering. I den sammenheng er det viktig å vurdere økonomiske og tekniske sider samt ulike kommersielle modeller.

Det er nødvendig at det etableres gode evalueringsmetoder og kriterier for kartleggings- og analysearbeidet som muliggjør sammenligning mellom potensielle muligheter.

Departementet ønsker at utredningen baseres på det erfaringsgrunnlaget som er bygget opp i forbindelse med arbeidet med CO₂-håndtering på Mongstad og Kårstø, resultater og erfaringer fra Climit-programmet, dialog med relevante markedsaktører og annet arbeid som er utført hos Gassnova. Det er også relevant å se hen til erfaringer fra arbeid knyttet til CO₂-håndtering i andre land. Dette inkluderer spørsmål knyttet til blant annet ulike teknologiske løsninger, vurderinger rundt aktør- og leverandørbildet, økonomiske forhold og ulike kommersielle modeller.

Utredningen vil skje parallelt med teknologikvalifiseringen i Mongstad-prosjektet.

Det bes om at Gassnova innen 30.6.2011 leverer forslag til budsjett, arbeidsprogram med leveranser og milepæler samt evalueringsmetoder og kriterier som skal ligge til grunn for arbeidet.

Med hilsen

Ove Flataker (e.f.)
ekspedisjonssjef

Marius Knagenhjelm
rådgiver

Frister for rapportering og datoer for møter i 2014

Måned	Rapportering/møte	Tidspunkt
Januar	Overordnede risikovurderinger 2014	31. januar
Februar	Forklaringer til statsregnskapet for 2013 m.m.	1. februar
Mars	Forslag til budsjettendringer og omprioriteringer i 1. halvår	3. mars
	Årsrapporter 2014	31. mars
April	Budsjettforslag for 2015	1. april
	Planer i henhold til § 9-plan for 2015	20. april
Mai		
Juni	Foretaksmøte	
	Kontaktmøte	
Juli		
August		
September	Forslag om budsjettendringer og større omprioriteringer i 2. halvår	19. september
	Regnskap per 31. august for Gassnova SF, samt revidert budsjett for 2014	19. september
Oktober		
November	Foreløpig oppdragsbrev til Gassnova SF	Medio november
	Møte om foreløpig oppdragsbrev for 2015 og satsingsforslag 2016	Ultimo november
Desember	Ev. satsingsforslag for 2016	1. desember
	Kontaktmøte	

Det planlegges gjennomført to kontaktmøter mellom departementet og Gassnova i 2014. Det vil bli avholdt møter hvor budsjett og planer for innværende og kommende år vil bli diskutert. Når behov for diskusjon av spesielle temaer oppstår, vil møter bli avholdt etter nærmere varsel.

Rundskriv R

Alle departementa
Statsministerens kontor

Nr.
R-10/2013

Vår ref
13/5463 TS

Dato
12.12.2013

Rapportering til statsrekneskapen for 2014

Rundskrivet er fastsett av Finansdepartementet med heimel i Reglement for økonomistyring i staten § 3.

1. Innleiing og innhald

Rundskrivet inneheld fristar og krav til rapporteringa til statsrekneskapen for 2014.

Finansdepartementet fastsette den 18. september endringar i Bestemmelser om økonomistyring i staten ("Bestemmelsene") som òg inneber endra krav til rapporteringa til statsrekneskapen. Statsrekneskapen vert forvalta av Direktoratet for økonomistyring (DFØ). Verksemdene skal frå og med 1. januar 2014 senda inn ein rekneskapsrapport som i tillegg til saldo på løyvingsskontoar og kapitalkontoar (mellomvære, oppgjerskontoar i Noregs Bank og ev. andre kapitalkontoar) òg skal innehalda informasjon etter standard kontoplan på obligatorisk nivå, jf. Bestemmelsene pkt. 3.5.

I pkt. 3 er det gjeve fristar for rapportering til statsrekneskapen for 2014. Pkt. 4 handlar om krav til rapportering til statsrekneskapen for ordinære statlege forvaltningsorgan og statens forvaltningsbedrifter, medan pkt. 5 handlar om rapportering for verksemdar med særskilde fullmakter og statlege fond. Bruken av informasjon frå statsrekneskapen er omtalt i pkt. 6.

2. Verkeområdet for rundskrivet

Rundskrivet gjeld for statlege forvaltningsorgan, medrekna departement, jf. Reglement for økonomistyring i staten § 2. Forvaltningsorgan omfattar ordinære statlege forvaltningsorgan ("bruttobudsjetterte verksemdar"), forvaltningsorgan med særskilde fullmakter til bruttoføring utanfor statsbudsjettet ("nettobudsjetterte verksemdar") og statens forvaltningsbedrifter. Desse er heretter kalla verksemdar. Det vert presisert at rundskrivet òg gjeld ved forvaltning av statlege fond.

3. Fristar for å rapportere til statsrekneskapen for 2014

Periode	Frist	Periode	Frist
1.1. – 31.1.2014	17.2.2014	1.1. – 31.7.2014	15. 8.2014
1.1. – 28.2.2014	17.3.2014	1.1. – 31.8.2014	15. 9.2014
1.1. – 31.3.2014	15.4.2014	1.1. – 30.9.2014	15.10.2014
1.1. – 30.4.2014	15.5.2014	1.1. – 31.10.2014	14.11.2014
1.1. – 31.5.2014	16.6.2014	1.1. – 30.11.2014	15.12.2014
1.1. – 30.6.2014	15.7.2014	1.1. – 31.12.2014	15.1. 2015

4. Rapportering frå bruttobudsjetterte verksemder og forvaltningsbedrifter

4.1 Rekneskapsrapport

Bruttobudsjetterte verksemder og forvaltningsbedrifter skal kvar månad senda inn rekneskapsrapportar¹ etter kontantprinsippet med akkumulerte tal for den perioden rekneskapen omhandlar.

Rekneskapsrapportar for 2014 skal innehalda *statskonto* og *artskonto* etter følgjande definisjonar:

- *Statens kontoplan*: Ei standardisert inndeling av statsbudsjettet og statsrekneskapen i utgifter, inntekter, egedelar, gjeld og eigenkapital.
- *Statskonto*: Kontoar i statens kontoplan som skal inngå i rapporten til statsrekneskapen, jf. rundskriv R-101.
- *Standard kontoplan*: Ein felles, standard kontoplan som verksemdene skal bokføre på i sine rekneskap. Standard kontoplan er fastsett på eit obligatorisk siffernivå og delar inn og grupperar verksemdene sine utgifter/kostnader, inntekter, egedelar og gjeld etter art.
- *Artskonto*: Kontoar i standard kontoplan på obligatorisk siffernivå som skal inngå i rapporten til statsrekneskapen, jf. rundskriv R-102.

Rekneskapsrapportar til statsrekneskapen skal frå og med rekneskapen for januar 2014 innehalda rekneskapslinjer etter følgjande struktur (sjå vedlegg 1 for meir informasjon):

- statskonto
- artskonto
- beløp
- fullmakt

Kvar rekneskapsline skal innehalda fullmakt til postering på statskonto. Verksemdene skal gjera bruk av *eiga fullmakt* når posteringa har heimel i tildelingsbrev til verksemda, og når posteringa gjeld statskontoar som er felles og opne for alle verksemdene (sjå vedlegg 2). Ved postering på framandtt kapittel skal *belastningsfullmakt* nyttast.

Dei nye krava til rapportering inneber at tidligare underpostar er erstatta med rapportering av artskonto etter standard kontoplan på obligatorisk nivå. Unntaket er for post 24 som forvaltningsbedriftene og Statens direkte engasjement i petroleumsverksemda (SDØE) brukar. Desse skal framleis rapportera med underpost (dvs. 8 posisjonar).

---

¹ Den einskilde verksemda vil normalt senda ein rapport til statsrekneskapen. Einskilde verksemder *kan* ha valt å organisera seg med fleire rekneskapsførarar, til dømes regionalt, slik at det vert sendt fleire rapportar til statsrekneskapen kvar månad.

Rekneskapsrapporten skal sendast elektronisk til statsrekneskapen. Sjå meir om rekneskapsrapporteringa på <http://www.dfo.no/Forvaltning/Statsregnskapet>

Etter at verksemda har sendt inn rekneskapsrapporten skal ho henta avstemmingsliste frå statsrekneskapen og kontrollere at posteringane i statsrekneskapen er i samsvar med rekneskapen som er rapportert inn. Ved avvik skal feilen rettast etter instruksjon frå DFØ. Avstemminga skal dokumenterast. Sjå pkt. 4.3 om avstemming av mellomvære med statskassa.

4.2 Om rapportering av mellomvære med statskassa

Kvar rekneskapsfører² er tildelt kvar sin 6-sifra statskonto for mellomvære med statskassa. Transaksjonar på balanse-/interimskontoar skal i S-rapporten rapporterast på statskontoen for mellomvære med statskassa og være spesifisert med artskonto etter standard kontoplan på obligatorisk nivå, jf. vedlegg 1.

Statskontoen for mellomvære med statskassa skal være spesifisert med artskontoar for inngåande behaldning (IB) i året og behaldningar av fordringar og gjeld ved utgangen av rapporteringsperioden.

Artskontoen for IB mellomvære svarer til avslutningskontoen i verksemdenes rekneskap. Når verksemdas rekneskap vert avslutta og opna i ny rekning i neste rekneskapsår, vert resultatrekneskapen avslutta og nullstilt mot avslutningskontoen. Bruttobudsjetterte verksemdar og forvaltningsbedriftene har rett til å trekke likviditet frå sine oppgjerskontoar i Noregs Bank gjennom året, og ved årsslutt vil Noregs Bank nullstille likviditeten på desse oppgjerskontoane. Denne nullstillinga må verksemdene likeeins bokføre i sine rekneskap mot avslutningskontoen. IB for avslutningskontoen vil med det vera motkonto (netto) til verksemdas IB mellomvære med statskassa. Verksemdene skal i sine rekneskap bokføre og rapportera mellomværet fordelt på behaldningar av fordringar og gjeld ved utgangen av rapporteringsperioden. Sjå vedlegg 3 for meir informasjon om saldo på oppgjerskontoar ved årets slutt.

Nettobudsjetterte verksemdar og fond har ikkje statskonto for mellomvære med statskassa, jf. pkt. 5.

4.3 Avstemming av mellomvære med statskassa

Avstemming av mellomvære med statskassa skal dokumenterast ein gong i månaden. Det følgjer av Bestemmelsene pkt. 3.5.1 og 4.4.6. Verksemdene skal dokumentera balansen og avstemma og spesifisera rapporterte tal. Avstemminga og spesifikasjonen skal omfatte alle balanse-/interimskontoar.

---

² Sjå note 1.

Utgående balanse for mellomvære med statskassa for ein aktuell periode kjem fram slik i statsrekneskapen:

Inngående balanse per 1.1.	
+ Netto endring i mellomvære for rapporteringsperioden	
= Utgåande balanse for rapporteringsperioden	

Saldo på konto for mellomvære med statskassa skal alltid motsvare summen av saldoar på interimskontoar i rekneskapen til verksemdene. Verksemdene pliktar å halde oversikt over dei rekneskapspostane som utgjer saldo på dei einskilde interimskontoane. Det er krav til dokumentasjon og avstemming av rekneskapen til verksemda. Saldo på den einskilde interimskontoen skal vera spesifisert og dokumentert, og summen av saldoar på interimskontoar skal stemma med utgåande balanse for mellomvære med statskassa.

4.4 Handtering av feil i rekneskapsåret og ved årsavslutning

Dersom den periodevise kontrollen og oppfølginga mot statsrekneskapen avdekkjer feil eller manglar, skal verksemdene ta dette opp med DFØ slik at feilen kan korrigerast innan fristen for neste rekneskapsrapportering.

Rekneskapsrapporten frå den einskilde verksemda per 31. desember 2014, med rapporteringsfrist 15. januar 2015, skal vere ein komplett rekneskap utan kjente feil eller manglar. Dei einskilde departementa må understreka for dei underliggjande verksemdene at eventuelle feil og manglar som vert identifiserte i rekneskapen, skal rapporterast til DFØ og korrigerast fortløpande. Som hovudregel skal dette gjerast innan neste rekneskapsrapportering, slik at førebels statsrekneskap for 2014 vert korrekt. Ompostering etter at førebels rekneskap føreligg er i hovudsak meint å skulla nyttast der førebels rekneskap ikkje er avstemt med verksemda sin rekneskap i samband med innsending av siste rekneskapsrapport.

4.5 Ved omorganisering

Når rekneskapsførarar vert overførde frå eit departement til eit anna, eller når rekneskapsførarar skal samlast i større einingar, eller vert delte opp, får det konsekvensar for mellomværet som dei har med statskassa.

Dersom dette skjer skal verksemdene kontakte DFØ så tidleg som mogleg for avklaring av korleis overføring av mellomvære og/eller opphør av mellomvære skal handsamast. Eventuelle endringar i oppgjerskontoar i Noregs Bank i samband med omorganisering må takast opp med DFØ, sjå rundskriv R-104.

5. Rapportering for forvaltningsorgan med særskilde fullmakter og statlege fond

For nettobudsjetterte verksemdar og statlege fond skal det rapporterast forenkla til statsrekneskapen om likvidbevegelsen på oppgjerskonto i Noregs Bank, jf. Bestemmelsene pkt. 3.5.4 og 3.6.2 og rundskriv R-106. Rapporten skal vere avstemt med rekneskapen til verksemda eller fondet før den vert sendt til statsrekneskapen.

Likvidrapporten skal innan fristane i pkt. 3 sendast som signert og skanna vedlegg til e-post til statsregnskap@dfo.no. Fagdepartementet skal ha kopi.

Rapporten skal innehalde følgjande informasjon:

Namnet til verksemda³: _____

Likvidrapport for rekneskapsførarkonto: _____

For _____ måned _____ til statsrekneskapen og _____ departement

Inngående saldo på oppgjerskonto i Noregs Bank	300,-
Endring i perioden	-200,-
Utgående saldo på oppgjerskonto i Noregs Bank	100,-

For nettobudsjetterte verksemder og fond vert behaldninga på oppgjerskontoane ført over til nytt år, jf. pkt. 4.2 og vedlegg 3.

6. Bruken av regnskapsinformasjonen i statsrekneskapen

6.1 Primær bruk, Riksrevisjonen og Statistisk sentralbyrå

Når rapportane frå dei statlege verksemdene og rekneskapsførarane er mottekne, utarbeider DFØ kvar måned ein samla løyvingsrekneskap over budsjettkapitla til kvart departement. DFØ sender dei samla løyvingsrekneskapane til departementa. Når året er slutt, utarbeider DFØ ein endeleg løyvingsrekneskap og kapitalrekneskap som inngår i Meld. St. 3 om statsrekneskapen.

I tillegg til den primære bruken av statsreknskapsinformasjonen i budsjettoppfølginga og i Meld. St. 3, har statsrekneskapen to andre sentrale bruksområde.

For det fyrste hentar Riksrevisjonen detaljert reknskapsinformasjon frå statsrekneskapen. Informasjonen vert nytta i den årlige revisjonen og kontrollen med statsrekneskapen og revisjonen av rekneskapen i dei einskilde statlege verksemdene, jf. lova om Riksrevisjonen (lov 2004-05-07-21).

For det andre vert reknskapsinformasjonen sendt til Statistisk sentralbyrå (SSB) som utarbeider nasjonalrekneskapen og statistikk om offentlege finansar. SSB utfører òg Noregs plikter knytt til internasjonal rapportering. SSB får tal frå statsrekneskapen kvar måned. Rapporteringa er basert på ein avstemt statsrekneskap som er spesifisert på kapittel/post-nivå, dvs. det same nivået som vert rapportert i meldinga til Stortinget.

6.2 StatRes

På oppdrag frå Fornyings-, administrasjons- og kyrkjedepartementet (FAD) har SSB etablert StatRes, eit system for utvikling og formidling av statistikk om staten. SSB har tilgang til dei einskilde, årlege reknskapsrapportane som utgjer statsrekneskapen. Dette inneber tilgang til følgjande reknskapsrapportar på rekneskapsførarnivå:

- Akkumulert rekneskap per kapittel/post per rekneskapsførar. Ein rekneskapsførar vil normalt svare til ei verksemd, eller til ei underliggjande rekneskapseining når verksemda har valt å organisere seg med fleire slike.
- Rekneskap på obligatorisk nivå i standard kontoplan, jf. rundskriv R-102.
- Rekneskap på underpostnivå for kvar eining for utgiftspost 24, jf. rundskriv R-101.

---

³ For fond skal fondsnamnet brukast.

6.3 Publisering av månedleg statsrekneskap

DFØ publiserer kvar månad ein førebels løyvingsrekneskap for utgifter og inntekter på kapittel/post på internett.

For månadene januar til november vert rekneskapen lagt ut fyrste arbeidsdag i månaden etter rapporteringsfristen til statsrekneskapen. For rekneskapen per 31. desember vert rekneskapen lagt ut fyrste arbeidsdag i månaden etter at rekneskapen er bekrefta av departementa, normalt fyrste arbeidsdag i mars.

7. Forvaltning

Forvaltninga av statsrekneskapen ligg til DFØ. Som del av denne oppgåva fastset DFØ nærare krav til rekneskapsrapporten og gjev retningslinjer for korleis verksemdene skal rapportera. Sjå nettsidene til DFØ for meir informasjon: www.dfo.no/forvaltning/statsregnskapet

Retningslinjene og oppdatert informasjon om standard kontoplan finnst på nettsidene til DFØ, www.dfo.no. Sjå òg lenkja www.dfo.no/forvaltning/standard-kontoplan.

Har du spørsmål om rapporteringa til statsrekneskapen kan dei rettast til DFØ:

Seksjon for regelverk og konsernsystem
Telefon sentralbord: 40 00 79 97
E-post: statsregnskap@dfo.no

Med helsing

Astri Tverstøl e.f.
avdelingsdirektør

Torstein Sørbotten
fagdirektør

Vedlegg (3)

Kopi:
Stortingets administrasjon
Riksrevisjonen
Direktoratet for økonomistyring

Vedlegg 1

Månadleg saldorapport (S-rapport) til statsrekneskapen skal innehalde rekneskapslinjer med følgjande informasjon:

Statskonto	Artskonto	Saldo	Merknad
kkkkpp	aaa	000 000	Ein rad for kvar aktuelle statskonto i løyvingerekneskapen i nummerserien 0001-5999. Kapittel og post utgjer 6 siffer. For post 24 nyttar forvaltningsbedriftene 8 siffer (underpost). Artskonto etter standard kontoplan på obligatorisk nivå, normalt på 3 siffer.
60xxxxxx	19x	000 000	Ein rad for kvar tilviste 8-sifra statskonto i 60-serien i kapitalrekneskapen til verksemdas bankkontoar/oppgjerskontoar i Noregs Bank. Artskonto 19x, der 193 nyttast for bankkonto innbetaling, 194 nyttast for bankkonto utbetaling og 195 nyttast dersom verksemda har tatt i bruk ein oppgjerskonto som dekkar både inn- og utbetaling.
7xxxxxx	1980/1970 1xx 2xx	000 000	Eigen 6-sifra statskonto i 70-72-serien i kapitalrekneskapen til verksemdas mellomvære med statskassa. Statskontoen skal spesifiserast med artskontoar i fleire rader: Artskonto 1xx for spesifikasjon av verksemdas behaldning av fordringar. Artskonto 2xx forspesifikasjon av verksemdas behaldning av gjeld. Artskonto 1980/1970 for spesifikasjon av samla inngåande behaldning (IB) i året for høvesvis bruttobudsjetterte versemder og forvaltningsbedrifter. Artskontoen vil svare til avslutningskontoen i verksemdenes rekneskap som resultatrekneskapen og nullstilte oppgjerskontoar avsluttas mot. IB for avslutningskontoen vil med det vera motkonto (netto) til verksemdas mellomvære med statskassa. Samla rapportering av IB og behaldningar av mellomvære over statskonto 7xxxxxx svarer til netto endring av mellomværet.
6000-9999	xxx	000 000	Normalt 6-sifra statkonto dersom verksamda er tilvist øvrige statskontoar å rapportera på i kapitalrekneskapen. Artskonto etter standard kontoplan på obligatorisk nivå, normalt på 3 siffer.

Kvar rekneskapsline skal i tillegg innehalda fullmakt til postering på statskonto.

Rekneskapsrapporten skal sendast elektronisk til statsrekneskapen. Sjå meir om rekneskapsrapporteringa på: <http://www.dfo.no/Forvaltning/Statsregnskapet>

Vedlegg 2

Felleskontoar som skal rapporterast som Eiga fullmakt til statsrekneskapen.

Kap 5309 Tilfeldige inntekter, post 29 Ymse

Kap 5341 Avdrag på uteståande fordringar,
post 91 Alminnelege fordringar

Kap 5603 Renter av statens kapital i statens forretningsdrift,
post 80 Renter av statens faste kapital
post 81 Renter av mellomrekneskapen

Kap 5605 Renter av statskassas kontantbeholdning og andre fordringar,
post 83 Av alminnelege fordringar

Kap 5700 Folketrygdas inntekter,
post 72 Arbeidsgjevaravgift

Vedlegg 3

Saldo på oppgjørskontoar ved årets slutt

Noregs Bank fører saldo på verksemda sin(e) oppgjørskonto(ar) slik at kontoane syner 0 (null) ved starten av nytt rekneskapsår. Saldo på oppgjørskontoen(e) nullstilles ved at saldo føres over til statskassas årsoppgjerskonto i Noregs Bank.

Tømming av oppgjørskontoane skal skje i fyrste rekneskapsperiode (januar) og ikkje siste rekneskapsperiode (desember). Tømmebeløpet vil gå fram av første kontoutskrift frå Noregs Bank for januar.

Verksemda skal ved overføring av utgåande balanse til nytt rekneskapsår bokføra saldoen på oppgjørskontoen mot avrekning med statskassa i kontospesifikasjonen slik at saldo på dei oppgjørskontoar verksemda disponerer viser 0 (null) ved starten av nytt rekneskapsår. Nullstillinga av saldo ved overføring av utgåande balanse til nytt rekneskapsår skal ikkje inngå i årets bevegelsar på oppgjørskontoen(e), og heller ikkje i årets bevegelsar som rapporterast til statsrekneskapen.

Unntak frå denne prosedyren er nettobudsjetterte verksemder og fond der beholdningar på oppgjørskontoane overførast til nytt år.